

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. ostenditur, Christum esse verum hominem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Galatin.
Bürgen.
Lyran.
Adrian.
F. nus.
Porchet.

Conditiones
Messie, con
tra Iudeos

Hieron.
August.

Galatin.
Origenes.

Euseb.

Duo Messie
falsi Iudaei.

quæ adduximus, non potest satis colligi illum esse ve-
rum Messiam. Antecedens probant variis testimo-
niis scripturæ male intellectis, quæ breuitatis causa
pretermitto: nam ex dicendis facile expedientur, &
videri possunt in Galatino, & aliis, qui contra Iude-
os, scripserunt: vt Paul. Burgen. Lyran. Adrian. Finus,
Porchetus, & alij. Solum sunt nonnulla obseruanda,
ad detegendum Iudeorum errorem, & falsam scri-
pturarum intelligentiam. Primum Iudeos sperasse,
& adhuc sperare, Messiam temporalem Regem, &
potentissimum: magnas item diuitias temporales
ipsis allaturum, ac denique orbem terrarum, sub ditio-
ne Iudeorum subiugaturum: cum igitur hac spe nu-
triti essent, & Christum Dominum longe alia ratio-
ne, quam sibi fixerant natum esse mortuumque con-
spicerent, haud quaquam persuadere sibi potuerunt, B
illum esse Messiam: propterea nobis obiciunt ea pro-
phetarum oracula, quibus tempore Messie magna
foelicitas Iudeis promittitur, Isai. 6. Ioel. 3. Amos. 9.
Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & comprehendet arator
messorem, & calcator vineam mittentem semen, & stillabunt
montes dulcedinem: prædixerat autem paulo antea: In
die illa suscitabo tabernaculum Dauid, quod cecidit. Sed
isti sensu carnis decepti sunt. Regnum enim Messie,
& foelicitas per illum promissa, non caduca & mate-
rialis intelligenda est, sed spiritualis & æterna: pro-
missa sunt enim nobis per Christum ea bona quibus
non possunt esse aliqua meliora, quæque salutem veram
hominibus afferunt, & cum istis mortalibus æque pos-
sunt esse communia: huiusmodi autem proprietates
non possunt conuenire temporalibus bonis, sed spi-
ritualibus, & æternis. Deinde, idem Messias aliis pro-
phetarum oraculis describitur, pauper, humilis, & vir
dolorum, & sciens infirmitatem. Signum est igitur, abun-
dantiâ honorum per ipsum futuram, non carnaliter,
sed spiritualiter intelligendam esse, vt recte Hier. sæpe
docet super Prophetas, & Aug. lib. de spiritu & litera.
Hinc secundo errant Iudei, multa, quæ de aduentu
Messie metaphorice dicta sunt, iuxta corticem literæ
intelligentes, quæ cum illo modo impleta non videant
in Christo, offenduntur. Exemplum est apud Isai. c. 11.
Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hodo accubabit,
vitulus & leo, & ouis simul morabuntur, & puer paruulus
minabit eos, &c. Quæ omnia de feris & animalibus
brutis, ad literam intelligunt. Aliud exemp. u. est Isai. 2.
Erit in nouissimis diebus, preparatus mons domus Domi-
ni in vertice montium. Vnde colligitur in diebus Messie
Ierosolymitanum templum, & montem illum, in quo
fundatum erat, supra omnes montes esse altius eleua-
tum, vt Galat. supra refert. Similia sunt multa de
bonis, & libertate per Messiam promissis: quia, sæpe
sub metaphora materialium rerum, spirituales pro-
mittuntur: ipsi vero literæ, quæ occidit inhærentes,
spiritum occidunt. Hunc errorem Iudeorum late
persequitur Origenes lib. 4. perit. c. 2. à principio, ubi
optimis exemplis vitatur, ad illos conuincendos. I-
dem hom. 2. in Gen. sæpe Euseb. libris de demonst.
specialiter lib. 7. cap. 8.

Tertio denique errant Iudei non distinguentes du-
os Messie aduentus, alium ad saluandum, alium ad
iudicandum, illum in humilitate, hunc in gloria, &
maiestate. Hinc enim factum est, vt in conciliandis
oraculis de aduentu Messie, multum laboraret, & exi-
tum non inueniant: cum quædam, prædicent illum
uenturum pauperem, & humilem: alia vero ventu-
rum in claritate, & maiestate: Quo factum est, vt qui-
dam eorum duos iam fingant Messias, alium paupe-
rem, alium diuitem, quod vanum & fictitium est, &
scripturæ aperte repugnans. Hinc etiam facile expe-
diuntur quædam, quæ nobis obiciunt non esse in
Christo impleta, vt est illud de Gog. & Magog. Ezech.
38. & illud Malach. 4. Ecce ego mittam vobis Eliam Pro-
phetam, ante quam veniat dies Domini magnus: & horri-
bilis. Nam hæc & similia manifeste de ultimo Iudicij
die intelliguntur. Notarunt hanc radicem Iudaicæ

caecitatis Tertul. in Apolog. aduersus gentes. c. 21. & Tertul.
Cyprian. lib. de idolorum vanitate, versus finem. I-
ren. lib. 4. cap. 56. Origen. lib. 1. contra Celsum, non
longe à hinc. Anast. Nisen. lib. de questionib. sacræ
scripturæ. q. 52. & Rabbi Samuel in epist. de aduentu
Messie. cap. 9. & 10. tom. 5. Bibliothecæ.

Tandem, obiciunt nobis Iudei, quia in scriptura
dicitur Messias venturus nouissimis diebus, id est, in
fine mundi: nos autem dicimus multo ante venisse,
sed hanc locutionem explicabimus commodius in-
fra Disput. 4. dubio. 2. Hæc ergo sufficiunt de priori
principio, quod contra Iudeos probandum sum-
pimus. Plura videri possunt in Tertul. Cypr. Gre-
gor. Nisen. Chryfost. August. & Iuliano Archiepis.
Tolet. libris, vel rationibus contra Iudeos.

DISPUTATIO II.

In quatuor Sectiones distributa.

Christum esse verum Deum, & hominem,
contra infideles.

Riplex est Infidelium genus, Hæreti-
corum, Iudeorum, & Paganorum. Hoc
igitur loco contra Hæreticos, & Iude-
os, qui scripturas aliquas admittunt,
potissimum disputandum est. Paga-
nos enim mysterio supernaturali, nec
ratione vincere possumus, nec autoritate diuina,
quam ipsi non admittunt. Vnde Iren. lib. 4. contra
Hæres. c. 41. propterea existimat dixisse Paul. Plus om-
nibus laboraui: quia cum esset gentium Apostolus, qui
scripturas non admittent, Christum esse Deum, &
hominem difficultus persuaderi poterant. Possimus
a. rationes illas hoc loco congerere, quibus hæ veri-
tates credibiles euidenter ostenduntur, & secundum
rectam rationem, & prudentiam omnino credende.
Sed hæc generalia sunt toti Christianæ fidei, qua-
propter ne materias confundamus in tractatum de
fide illa nobis reicienda sunt. Vnu hoc loco solum
abnotabo, prophetias, scilicet, omnes, quibus my-
steria Christi tanto antea prædicta sunt, & nunc cer-
nuntur impleta, manifestum argumentum esse non so-
lum contra Iudeos, sed etiam contra Paganos, vt fa-
teri cogantur omnino credibile: imo credendum esse
hanc fidem à Deo esse profectam, quia nec fuisse
gere possunt negando libros, in quibus illæ prophe-
tiz continentur antiquiores esse, quam Christiano-
rum nomen: nec possunt suspicari à nobis fuisse con-
fictos, cum euidenter constet à Iudeis nos illos rece-
pisse, & hoc ipsum non solum Iudeis, sed etiam gen-
tes nobiscum fateantur. Vrget elegantem locum hæc
Aug. lib. 18. de ciuit. c. 46. & Hiero. super. c. 16. Isai. &
Theodor. oratione 10. de providentia. Omnis ergo Th
Paganis contra alios Infideles, breuiter agemus.

SECTIO I.

Ostenditur Christum esse verum hominem.

Primum omnium, Messiam promissum futurum
fuisse verum hominem, non est quod probemus
contra Iudeos: nihil enim certius ab hominibus illis
existimatum est: quippe omnes supradictæ prophe-
tiz euidenter hoc continent, & omnes alie in qui-
bus dicitur Messias filius Dauid, de semine Abraham,
ex femore Iacob, & alie similes: ac denique verba
illa Moysis Deut. 18. expressa sunt. Prophetam de gente
tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabis tibi Dominus,
&c. Quoniam vero nonnulli Hæretici, vt Mani-
chæi, & alij, quos infra q. 2. referemus, hoc negare
audent, breuissimè ex Euangelio demonstrandum
est. Ait enim Christus Ioan. 8. Quæritis me interfecte,
hominem, qui veritatem vobis locutus sum. Et ibidem
se nominat filium hominis: & sæpe alias, sic cap. 9.
cæcus dixit: Ille homo qui dicitur Iesus, tuum fecit:
quem postea non correxit Dominus, sed vltierus
perit ab illo, vt crederet, se esse filium Dei. Et c. 10.
Iudei

Tertul.
Cyprian.
Origen.
Iren.
Anast.

Irenæ.

Argumen-
tum ex pro-
phetis con-
tra Paganos.

Aug.

H.

Th

Testimonia
scriptura de
Christo vero
homine.

Deut. 18.
Ioan. 8.

Induzi dicebant. De bono opere non lapidamus te: sed quia tu, homo cum sis, facis te ipsum Deum. Christus vero primum admittens, se nihilominus Deum esse, & recte appellari confirmat. Vnde Centurio à Deo illuminatus Marc. 15. ait: Vere hic homo filius Dei erat: Et Ioan. 11. & 18 Caiphas de deo confitetur: Expedi, ut unus moriatur homo, &c. quod dixisse spiritu Prophetico, immo instinctu Spiritus sancti Euangelista declarat, cum subdit: Illum hominem esse Iesum, qui mortuus erat pro gente, &c. Et Ioan. 1. & Act. 2. Vir appellatur. Et frequentia sunt talia testimonia, quæ vere, & proprie esse intelligenda tam certum est, quam certum nostram fidem esse credibilem, & certam: nam si in rebus quæ ad fidei fundamentum spectant, ambigue, & per metaphoras, vel secundum apparentiam scriptura loqueretur, omnia essent ambigua, & incerta, falsi scilicet interpretationibus exposita. Deinde id coniungit multitudo testimoniorum, & sermo ipse historicus, cuius sincera veritas alium sensum non permittit. Vnde eam ob causam narratur Christi origo secundum carnem, conceptio eius, & natiuitas: dicitur filius Virginis, comedere, ambulare, obedire, loqui, mori, & alia, quæ, vel falsa sunt, vel tantum in verum hominem conueniunt. Denique finis ipse Redemptionis hoc satis conuincit: quo argumento passim vtuntur patres, nam si non esset verus homo, nec exemplum attulisset, nec remedium. Vnde tandem optimus locus est ad Rom. 5. Sicut per unum hominem, &c. & infra: multo magis gratia Dei in gratia vnius hominis Iesu Christi: Tam ergo verus homo Christus, quam verus homo Adam.

Nec contra veritatem hanc aliquid possunt hæretici nobis obicere, nisi quod hinc fieri videtur, Christum non esse verum Deum, quia repugnat verum hominem simul esse verum Deum: de quo iam agendum est.

SECTIO II.

Ostenditur Christum esse verum Deum contra hæreticos

EX principio posito, Christum scilicet esse verum hominem, multi hæreticorum ipsum verum Deum esse negauerunt: vt Carpocrat. Cherint. Ebion. Basil. & omnes antiqui hæretici, quorum meminit Iren. lib. 1. cap. 24. & sequen. Tert. lib. de præscript. hæret. circa finem, Epiph. hæres. 27. & seq. Aug. hæres. 6. & seq. Theod. lib. 1. de hæret. fabul. circa fin. & Euseb. li. 3. hist. c. 27. & 28. & lib. 4. c. 8. & 22. Niceph. lib. 4. c. 2. & 3. quos postea secuti sunt Theodotiani à Theodo. D. 10. vel Theodotione depurati, vt patet ex Epiph. hæres. 54. August. hæres. 33. Niceph. lib. 4. c. 20. & 21. Hoc denique imitari sunt Paul. Samosa. Photin. Artemon. & alij, vt videre est in Epiph. hæres. 65. & 71. Aug. hæres. 44. & 45. Niceph. lib. 6. cap. 27. Euseb. lib. 1. cap. 28. de quibus videri potest Præteol. sub eorum nominibus: Sander lib. 7. de v. lib. monarch. hæres. 8. 13. & alijs. Castr. verb. Christus. hæres. 1. qui non satis conueniunt in temporibus, & successione horum hæreticorum describentis, quod præteribo, quia nihil ad causam refert. Ergo contra hos etiam Christum esse verum Deum ostendamus, & primo producam testimonia Scripturæ sacræ, in quibus quod alicui tribuitur vero Deo, alibi asseritur de Christo homine. Primum, Psal. 67. de Deo dicitur: Ascendisti in altum, &c. quod de Christo homine exponitur ad Eph. 4. Secundò Isai. 6. de vero Deo dicitur: Vidi Dominum sedentem: quod de Christo exponitur Ioan. 12. Tertio Isai. 40. præcursor prædicitur paraturus viam Deo: quod de Christo etiam exponitur Matth. 3. Ioan. 1. Quarto Isai. 45. Mibi curuabitur omne genu: quod applicatur Christo ad Rom. 14. Quinto, Nu. 21. populus murmurat contra verum Deum: & tamen Paul. 1. Corin. 10. dicit eam murmurationem fuisse contra Christum. Denique Exod. 20. Deus ve-

Fr. Suarez, tom. 1.

rus dicitur educere populum de Aegypto: & tamen Exod. 20. Iudas Apostolus in sua Canonica, id fecisse dicit Ioan. 8. sum Christum Dominum nostrum: quem etiam ait, peccantibus Angelis non perperasse.

Aliud documentum huic non dissimile potest sumi ex alijs sacra Scripturæ locis, in quibus vel ipsemet Christus de se ipso, tanquam de vero Deo, loquitur, vel alij de ipso loquentes, quæ Dei propria sunt eidem tribuunt. Primo enim Ioa. 8. loquens hic homo Christus de se ait: Ante quam Abraham fieret ego sum, &c. 2. Ego, & pater vnum sumus. Et cap. 20. cum adorans Tho dixit: Dominus meus, & Deus meus, quam confessionem Christus ipse probauit dicens, ex vera fide profectam esse, 2. de eodem Christo, Paul. loquens ad Colos. 1. ait: Qui est imago Dei inuisibilis primogenitus omnis creaturæ, &c. Et statim c. 2. In eo habitat plenitudo diuinitatis corporaliter. Et ad Rom. 1. De filio suo, qui factus est ex semine Dauid secundum carnem. Et cap. 9. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est Deus super omnia benedictus. Et totum ca. 1. & 2. ad Hebr. hanc veritatem confirmat. Tertio, 1. Ioan. 5. Iesus Christus ex Deo natus dicitur, & in fine concluditur. Hic est verus Deus. Et Apoc. 4. idem Christus esse dicitur: Qui est, & qui erit, & qui venturus est. Denique omnia testimonia Euangelij, & noui testamenti, in quibus Christus dicitur Deus, & filius Dei verus, ac naturalis, hoc ipsum conuincunt: sed hæc in materia de Trinit. latius expenduntur. Nobis illud vnicum sufficit, quod præcipuum huius materie fundamentum est, scilicet Ioan. 1. vbi dicitur, Verbum caro factum est: quod Verbum, paulo antea Deus appellabatur. Nec permittendus est error Erasmi, qui negat inde probari Verbum esse Deum quoniam cum prius dicitur Verbum esse apud Deum, additur in Græco articulus eleuans significationem, vt denotetur significari verus Deus: ac si Latine dicatur, Verbum erat apud ipsum Deum: deinde vero, cum Verbum dicitur Deus, tollitur articulus, sed hoc nullius momenti est, tum quia non vbiunque est sermo de vero Deo, ponitur ille articulus, vt patet inferius eodem capite, cum dicitur Deum nemo vidit vnquam, vel, Fuit homo missus à Deo: tum etiam, quia alijs locis, cum dicitur Christus Deus, additur articulus, vt Ioan. 20. ad Rom. 9. tum denique, quia illomet loco non est facta repetitio articuli, ne videretur sermo esse de eadem persona, cum dicitur Verbum esse apud Deum, & esse Deus: cum tamen in priori loco sit sermo de patre, apud quem dicitur semper fuisse filius, seu Verbum. Ex his ergo satis contra hæreticos conuincitur, quāquam Christus sit verus homo, simul tamen esse verum Deum: sed oportet hoc ipsum etiam contraludæos demonstrare: quod recte fiet si Messiam promissum in veteri testamento, fore verum Deum, ex eodem ostendamus. Ostenso namque Messiam esse Christum, quem ipsi fatentur fuisse verum hominem, aperte concluditur eundem etiam esse verum Deum.

SECTIO III.

Ostenditur Messiam esse verum Deum, contra Iudæos.

PAULUS ad Hebr. 1. ex varijs Psal. testimonijs hoc confirmat: vt est illud Psal. 2. Filius meus es tu, ego locutus Psal. hodie genui te: nam in eo Psal. sermone esse de Messia adhuc Hebræi non ignorabant, vt refert Galatin. Galatin. lib. 3. c. 7. & Paul. ad Hebr. scribens: & Act. 13. conuersionem habens Antiochiæ in Synagoga Hebræorum. illo in hoc sensu vtitur: quod non fecisset, nisi ipsos Hebræos ita sentire satis intelligeret. Et Act. 4. hic sensus ponitur, vt communis & vulgaris in tota Ecclesia. Et quidem si recte verba ponderentur præsertim versus finem Psalmi euident est, nisi Messias, cuiquam aptari non posse: est ergo Messias, qui loquitur dicens: Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Psal. 89.

B 3

Syon